

Vergaderjaar 1989–1990

21 081

Regels betreffende door gemeenten en provincies uit te voeren experimenten op het gebied van decentralisatie en deregulering (Wet D'gemeenten en D'provincies)

Nr. 5

VOORLOPIG VERSLAG

Vastgesteld 22 maart 1990

De vaste commissie voor Binnenlandse Zaken¹, belast met het voorbereidend onderzoek, brengt van haar voorlopige bevindingen als volgt verslag uit.

Voor een aantal redactionele kanttekeningen moge de commissie verwijzen naar de bij het verslag behorende bijlage.

1. Algemeen

De leden van de C.D.A.-fractie hadden met belangstelling kennis genomen van het voorliggende wetsvoorstel. Zij konden de gedachte onderschrijven om gemeenten en provincies voorstellen te laten indienen om bepaalde rijksregelingen buiten werking te stellen. De tot deze fractie behorende leden stelden het op prijs dit wetsvoorstel, dat door de kabinetscrisis vertraging heeft opgelopen, nu zo spoedig mogelijk af te handelen.

De tot de C.D.A.-fractie behorende leden stelden bovendien vast dat de lagere overheden, bij de voorbereiding van het onderhavige wetsvoorstel blij hebben gegeven van veel belangstelling. Hiermee is nogmaals aangetoond, zo vonden deze leden, dat niet alleen functionele verbanden in de Nederlandse samenleving de voorschriften van het rijk op tal van terreinen als knellend ervaren, maar ook de lagere overheden.

Het verheugde deze leden dat honderden gemeenten, en vrijwel alle provincies, meer dan duizend voorstellen van het zogenoemde D'project hebben ingediend. Zij constateerden eveneens dat het merendeel van de voorstellen betrekking heeft op het vereenvoudigen van de procedures in de verhouding tussen de centrale en lagere overheid. Hierin zagen de C.D.A.-fractieleden de bevestiging van de verantwoordelijkheid van de mede-overheden en het daarbij behorende vertrouwen.

Deze leden hadden toch nog, naast bovengenoemde opmerkingen, enkele vragen. Allereerst zouden zij willen vernemen of er ook nog voorbereidingen worden getroffen om een experiment op gang te brengen waarin regels tussen provincies en gemeenten zijn betrokken?

Ook zouden zij gaarne willen vernemen welke criteria hebben gegolden, op basis waarvan is gekozen voor de experimenteerwet en niet

¹ Samenstelling:

Leden: Stoffelen (PvdA), Hermans (VVD), Hennekam (CDA), voorzitter, Mateman (CDA), Niessen (PvdA), V.A.M. van der Burg (CDA), Van Nieuwenhoven (PvdA), Wiebenga (VVD), ondervoorzitter, Van der Heijden (CDA), Franssen (VVD), Willems (Groen Links), De Cloe (PvdA), Kohnstamm (D66), J.T. van der Berg (SGP), Soutendijk-van Appeldoorn (CDA), Koetjie (CDA), Van Otterloo (PvdA), Jurgens (PvdA), Scheltema-de Nie (D66), Schoots (PvdA), Kalsbeek-Jasperse (PvdA), Bijleveld-Schouten (CDA), Hillen (CDA).
Plv. leden: Achttienribbe-Buijs (PvdA), G. de Jong (CDA), Koning (VVD), Hermes (CDA), Tegelaar-Boonacker (CDA), M.M. van der Burg (PvdA), Eversdijk (CDA), Castricum (PvdA), Nijpels (VVD), Krajenbrink (CDA), Korthals Altes (VVD), Lankhorst (Groen Links), Apostolou (PvdA), Ybema (D66), Schutte (GPV), Koffeman (CDA), Frissen (CDA), M. Zijlstra (PvdA), Spieker (PvdA), Versnel-Schmitz (D66), Van Rijn-Vellekoop (PvdA), Leerling (RPF) en De Hoop Scheffer (CDA).

voor landelijke invoering. Zij hadden geconstateerd dat de memorie van toelichting op dit onderdeel nogal vaag is.

Deze leden hadden bovendien geconstateerd dat de grote steden in algemene zin niet positief zijn over het D'project. Gaarne vernamen deze leden hieromtrent een reactie van de zijde van de staatssecretaris op deze constatering.

Deze leden waren voorts van mening dat deregulering vooral moet zijn gericht op betere regels en minder regels, maar wel op het juiste bestuursniveau gegeven. Deregulering en decentralisatie werken, naar het oordeel van de leden van de C.D.A.-fractie, vaak doelmatiger met het oog op de mogelijkheden tot handhaving van de regels.

Een vraag die bij deze leden eveneens rees, had te maken met de Europese eenwording. Als wordt vastgesteld dat de totale maatschappelijke werkelijkheid niet te sturen is vanuit de centrale overheid, dan trokken deze leden daaruit de conclusie dat eveneens vraagtekens moeten worden gezet bij de maakbaarheid van de regionale en lokale samenleving vanuit Brussel. Gaarne vernamen zij of het dereguleren van de route tussen de centrale overheid en de lagere overheid niet tevens tot gevolg heeft een verdichting van het aantal regels op de route van Brussel naar lagere overheden?

Anderzijds moesten deze leden de aandacht vestigen op het feit dat de D'gemeenten geen aanzet mogen geven tot het doorbreken van de gedecentraliseerde eenheidsstaat.

Het beleid dat de D'gemeenten zullen voeren mag geen inbreuk zijn op de eenheid van beleid, zo vonden deze leden.

Gaarne vernamen zij hierop een reactie.

De leden van de P.v.d.A.-fractie waren verheugd dat het onderhavige wetsvoorstel nu eindelijk door de Kamer kan worden behandeld. Zij waren de mening toegedaan dat langs de weg van deregulering en decentralisatie gemeenten en provincies meer bevoegdheden en beleidsvrijheid moet worden gegeven opdat het bestuur zo dicht mogelijk bij de burgers functioneert. Met de Raad voor het binnenlands bestuur waren deze leden eveneens van mening dat het wederzijds vertrouwen tussen de betuurslagen op basis van een gedeelde zorg over bestuurlijke en maatschappelijke problemen kan worden versterkt (zie advies D'gemeenten en D'provincies van 16 november 1988 van de Raad voor het binnenlands bestuur).

De hier aan het woord zijnde leden wilden daarom reeds nu al de hoop uitspreken dat experimenten in het kader van het D'project succesvol zullen blijken te zijn, zodanig dat landelijke invoering mogelijk wordt gemaakt. Voorts wensten deze leden de wens uit te drukken dat het D'project met dit wetsvoorstel (en het wetsvoorstel 21 437; vergroting gemeentelijke en provinciale beleidsvrijheid) zijn eindpunt nog niet heeft bereikt.

De leden van de P.v.d.A.-fractie konden zich niet onttrekken aan de indruk dat het algemene kader voor het D'project, zoals in het algemene gedeelte van de memorie van toelichting geschetst, nogal summier is. Zij wensten hierover meer uitgebreid te worden ingelicht. Vooral de rol van de VNG en het IPO is naar hun idee onderbelicht gebleven, terwijl via deze organisaties in eerste instantie zo'n 1450 ideeën en voorstellen voor deregulering en decentralisatie zijn aangeleverd.

De leden van de P.v.d.A.-fractie hadden met enige verbazing kennisgenomen van het feit dat, na bundeling van de 1450 ingediende voorstellen tot circa 425 geselecteerde voorstellen, er nog niet de helft in aanmerking komt voor categorie 1 (landelijke invoering, 155 voorstellen) en categorie 2 (experimentele toetsing, 25 voorstellen waarvan tien in het onderhavige wetsvoorstel). Hoe verhoudt zich dat met het uitgangspunt dat naar het oordeel van het kabinet de ministeries met

goede argumenten moeten komen om niet toe te staan dat in een beperkt aantal gemeenten en provincies met een andere bestuurlijke verhouding op hun terrein wordt geëxperimenteerd? Een van de toetsingscriteria is de vraag of voorstellen zich moeilijk verdragen met de lijn waarvoor het kabinet zich in het regeerakkoord heeft uitgesproken. Is het kabinet bereid, zo vroegen de leden van de P.v.d.A.-fractie, te overwegen nieuwe voorstellen tot een experiment een kans te geven nu er een nieuw regeerakkoord is met daarin een afzonderlijk hoofdstuk over decentralisatie? Deze leden verzochten de staatssecretaris nadrukkelijk aan te geven of en op welke onderdelen de afgewezen voorstellen zich moeilijk verdragen met het nieuwe regeerakkoord?

De leden van de P.v.d.A.-fractie vonden voor deze gedachte onder meer steun bij de «D-proclamatie» van 12 januari 1989, waarin alle D'gemeenten en D'provincies hun teleurstelling uitspraken «over het aantal en de inhoud van de experimenten» en het kabinet opriepen meer experimenten toe te staan. Ook in het verslag van de Commissie voor de toetsing van wetgevingsprojecten over het parlementaire jaar 1987-1988 (20 800, VI, nr. 13) is te lezen dat deze toetsingscommissie heeft geadviseerd te onderzoeken of het aantal experimenten op decentralisatiegebied zou kunnen worden uitgebreid.

De leden van de fractie van de P.v.d.A. waren verbaasd over het vrijwel volledig ontbreken van een inhoudelijke reactie op het advies van de Rbb, hoewel een dergelijke reactie werd toegezegd door de staatssecretaris in haar brief aan de Voorzitter van de Tweede Kamer van 21 december 1988. De toezegging van de staatssecretaris om op dit advies terug te komen in de Nota naar aanleiding van het eindverslag over de nieuwe Gemeentewet, leidt er toe dat de Kamer op dit moment nog geen reactie op het Rbb-advies heeft ontvangen. De leden van de P.v.d.A.-fractie verzochten de staatssecretaris dan ook uiterlijk bij de memorie van antwoord – maar bij voorkeur eerder – met een reactie op voornoemd advies te komen.

De Raad heeft, naar de mening van de P.v.d.A.-fractieleden enkele fundamentele kritiekpunten gegeven die een onderbouwde reactie van het kabinet rechtvaardigen. Deze leden waren zeer benieuwd naar het kabinetsstandpunt ten aanzien van de volgende aandachtspunten van de Raad:

- de gehonoreerde voorstellen hebben vooral betrekking op vereenvoudiging van procedures en in veel mindere mate op het overhevelen van bevoegdheden;
- voornamelijk is geen sprake van een aanmerkelijke wijziging in de verhouding tussen overheden;
- er wordt weinig respect getoond aan eigen aard en vindingsrijkheid van individuele gemeenten en provincies, en er wordt te weinig gebruik gemaakt van de mogelijkheid te experimenteren met differentiatie in het openbaar bestuur.

De P.v.d.A.-fractieleden wilden gaarne een nadere onderbouwing van de stelling van het kabinet dat de experimenten in principe in alle gemeenten mogelijk moeten zijn.

De leden van de P.v.d.A.-fractie wilden gaarne vernemen welke veranderingen zijn gemaakt met de voorstellen die zijn gerangschikt in de zogenoemde categorie 4 (nog niet bekend). Kan de Kamer nota's van wijziging verwachten naar aanleiding van de voortgang in het overleg over en de uitwerking van deze voorstellen?

De leden van de P.v.d.A.-fractie zouden het waarderen indien bij de memorie van antwoord de noodzakelijke aanpassingen, neergelegd in het Besluit D'gemeenten en D'provincies, kan worden overgelegd.

De fractieleden van de P.v.d.A. konden de keuze voor een verzamelwet billijken, om de procedure van regelaanpassing zoveel mogelijk te bespoedigen en te harmoniseren. Wel wilden zij van het kabinet een

reactie vernemen op de mogelijkheid dat onderdelen van het wetsvoorstel een onevenredig zware hypotheek zouden kunnen leggen op het gehele voorstel van wet. Niet onvoorstelbaar immers is dat bijvoorbeeld artikel 12 van het onderhavige voorstel een taaie en zware discussie zal uitlokken – gezien de recente parlementaire geschiedenis rond het onderwerp winkelsluiting – zodanig dat het hele voorstel en daarmee dus alle andere voorgestelde experimenten onder druk komt te staan.

Deze leden vroegen tot slot of in de gekozen systematiek tijd is ingebouwd om weloverwogen beslissingen te nemen over (aangepaste) landelijke invoering, dan wel een terugkeer naar het oude regime. Uit artikel 3, tweede en derde lid blijkt dat daarover maximaal 6 maanden beschikbaar is.

De leden van de V.V.D.-fractie achtten, met de Raad van State de reikwijdte van het wetsvoorstel nogal beperkt. Zij veronderstelden dat het nieuwe kabinet zich bereid zal tonen de D'operatie uit te breiden, nu het regeerakkoord immers op een aantal plaatsen de nadruk legt op het belang van decentralisatie en deregulering. Ook het sociale vernieuwingsbeleid noemt het regeerakkoord «eerst en vooral» een zaak van bestuurlijke decentralisatie. De leden van de V.V.D.-fractie vroegen het kabinet dan ook te overwegen een tweede ronde voor de D'operatie in te luiden. Daarbij zou het kabinet zich ten minste opnieuw moeten beraden over alle door de mede-overheden destijds voorgelegde voorstellen, ten einde de tot nu toe afgewezen voorstellen alsnog een kans te geven. Maar ook nieuwe voorstellen zal het kabinet daarbij een kans willen geven, zo veronderstelden deze leden.

De leden van de V.V.D.-fractie vroegen de staatssecretaris vervolgens een actueel overzicht te verstrekken van de stand van de D'operatie; ook van de onderdelen daarvan die buiten de reikwijdte van het voorliggende wetsvoorstel vallen. Naar aanleiding van de opsomming van de deelnemende gemeenten vroegen de leden van de V.V.D.-fractie hoeveel gemeenten geweigerd zijn als deelnemer en waarom? Verdient het niet aanbeveling om - indien daarvoor belangstelling bestaat - iedere gemeente of in ieder geval meer dan vijftien gemeenten aan het D'experiment te laten meedoen? Dezelfde vragen stelden zij over de provincies.

De leden van de V.V.D.-fractie vroegen of de in de memorie van toelichting genoemde eenmalige bijdragen aan de D'gemeenten en D'provincies ook zullen worden uitgekeerd. Hoe hoog zijn de bedragen en wanneer zal uitbetaling plaatsvinden?

De leden van de V.V.D.-fractie vroegen waarom is gekozen voor de benaming D'gemeenten en D'provincies. Hun kwam de aanvankelijke naam «vrijgemeenten» aantrekkelijker voor.

Met bijzondere belangstelling hadden de leden van de D66-fractie kennis genomen van dit wetsvoorstel. Voor zij zouden ingaan op de concrete voorstellen, wilden deze leden eerst nog een paar opmerkingen maken met een meer algemene strekking.

De leden van de D66-fractie vestigden er de aandacht op dat het onderhavige wetsvoorstel slechts een deel van het D'project is. Een belangrijk deel van de oorspronkelijk naar voren gebrachte voorstellen is immers of afgewezen of landelijk ingevoerd.

Met de Raad voor het binnenlands bestuur zeiden de leden van de D66-fractie van mening te zijn dat de beantwoording van de vraag of voorstellen voor het experiment in aanmerking komen, teveel in het licht is geplaatst van uiteindelijke landelijke invoering. Daarmee is voorbij gegaan aan de mogelijkheid van een eventuele gedifferentieerde invoering van de voorstellen. Kan worden medegedeeld waarom aan die

mogelijkheid voorbij is gegaan en welke voorstellen, die nu zijn afgewezen, alsnog voor een experiment zouden kunnen komen, indien wél rekening was gehouden met de mogelijkheid van gedifferentieerde invoering?

Ook de duur van het experiment riep nog enige vragen op bij de leden van de D66-fractie. Zij konden zich voorstellen dat voor een enkel experiment twee en een half jaar tekort is om te kunnen beoordelen of het voorstel voor landelijke invoering in aanmerking komt.

Hoewel de leden van de D66-fractie ermee instemden dat de inrichting van het evaluatie-rapport aan de betrokken D'gemeenten en D'provincies wordt overgelaten, vroegen zij toch of het niet wenselijk is tevoren afspraken te maken over de te hanteren evaluatiecriteria. Hierdoor zullen al te grote teleurstellingen op decentraal niveau kunnen worden voorkomen, en zal het decentralisatiebeleid «van onderop» een impuls kunnen krijgen. Door het vooraf vastleggen van een aantal minimumeisen waaraan een experiment moet voldoen, wil het voor landelijke invoering in aanmerking komen, zal volgens de leden van de D66-fractie kunnen worden voorkomen dat bij de besluitvorming over eventuele landelijke invoering belangen en opvattingen van de rijksoverheid de boventoon voeren.

Op de terreinen volkshuisvesting en onderwijs zijn er geen experimenten van de grond gekomen, zo was de leden van D66 opgevallen. Wat is hiervan de oorzaak?

Bij de voorstellen met betrekking tot volkshuisvesting was het de leden van de D66-fractie opgevallen dat deze veelal zijn afgewezen onder verwijzing naar de nota Volkshuisvesting in de jaren negentig. In dat kader vroegen deze leden of bij de beoordeling van de vraag of voorstellen voor een experiment in aanmerking komen niet al te veel is uitgegaan van reeds geformuleerd rijksbeleid. Was het niet juist de bedoeling van dit project om iets aan het reeds geformuleerde rijksbeleid met betrekking tot decentralisatie toe te voegen, en was het hele project niet bedoeld als een poging om het decentralisatieproces «van onderop» te voeden? Deze leden vroegen dan ook of meer voorstellen het zouden hebben gehaald indien, zoals de Raad voor het binnenlands bestuur stelt, ook de overwegingen «van onderop» zouden zijn meegewogen. In het verlengde hiervan vroegen deze leden de staatssecretaris in te gaan op de suggestie van de Raad voor het binnenlands bestuur om de voorstellen, die zijn afgewezen en die waarover nog nader overleg zal plaatsvinden nog eens te beoordelen vanuit hun belang voor de gemeentelijke en provinciale beleidsvoering. De leden van de D66-fractie vonden het ten slotte wenselijk om te worden ingelicht over de vraag welke D'gemeente dan wel D'provincie met welk voorstel gaat experimenteren. Kan daarvan een overzicht worden gegeven? Kunnen in dat overzicht ook de experimenten worden betrokken waarvoor geen wetswijziging noodzakelijk was?

De leden van de S.G.P.-fractie hadden met belangstelling kennis genomen van het voorliggende voorstel. Zij waren zich er van bewust dat de in het voorstel bedoelde experimenten moeten worden gezien in de bredere context van het decentralisatie- en dereguleringsbeleid. In dit voorlopig verslag wilden zij zich echter in hoofdzaak beperken tot de onderhavige D'experimenten.

De leden van de S.G.P.-fractie stelden zich terughoudend op ten aanzien van de in het voorstel beoogde experimenten in het algemeen. Zij twijfelden aan het nut en de wenselijkheid ervan. Hoewel zij zich konden voorstellen dat het van belang kan zijn om, alvorens bepaalde wijzigingen in de bestuurlijke verhoudingen landelijk in te voeren, hiermee op kleinere schaal te experimenteren, achtten zij het in het algemeen echter meer aangewezen om per voorstel af te wegen of het

een wezenlijke en wenselijke bijdrage kan leveren aan het decentralisatie- en dereguleringsbeleid en dit dan al of niet in te voeren, zonder experiment.

Ten aanzien van het nu voorliggende voorstel hadden deze leden geconstateerd dat weliswaar wordt geëxperimenteerd met vereenvoudiging van bepaalde procedures, maar dat niet echt sprake is van overdracht van bevoegdheden. Zij hadden dan ook de indruk dat het voorstel weinig verbreding en verdieping geeft aan het decentralisatie- en dereguleringsbeleid. Zij pleitten voor het voeren van een duidelijk en samenhangend beleid, waarbij zij het accent op het verminderen van toezichtprocedures wilden leggen. Zij achtten het daarbij van belang dat geen verbrokkeld geheel van wijzigingsvoorstellen en verzamelwetten ontstaat. Het was hun ook opgevallen dat met betrekking tot sommige experimenten al een voorstel tot wijziging van de betreffende wet in voorbereiding is. Zij konden zich in die gevallen niet voorstellen wat de zin van die experimenten nog is. Betekent dat een verdere vertraging van de betreffende wetsvoorstellen? Ook spraken deze leden er hun twijfels over uit of dit wetsvoorstel uit een oogpunt van rechtsgelijkheid wel is te verdedigen.

De leden van de S.G.P.-fractie vonden overigens de experimenteerperiode van twee en een half jaar betrekkelijk kort. Zij wezen er op dat bovendien het evaluatierapport al ten minste een half jaar eerder klaar zou moeten zijn. Dat betekent dat de werkelijke experimenteerduur slechts zo'n anderhalf a twee jaar zou bestaan. Deze leden meenden dat moeilijk op basis van een experiment van zo korte duur kan worden beoordeeld of bepaalde voorstellen geschikt zijn voor landelijke invoering. Ook vroegen deze leden zich af of het aantal gemeenten en provincies, waarmee en waarin zal worden geëxperimenteerd, wel voldoende is. Zij waren van mening dat voor het slagen van een dergelijk experiment een representatief aantal overheden zou moeten meedoen. Alles overwegend konden de leden van de S.G.P.-fractie voorshands het nut van dit wetsvoorstel niet inzien.

De leden van de G.P.V.-fractie hadden met belangstelling kennis genomen van het wetsvoorstel. Het experiment D'gemeenten/ D'provincies zagen zij als een goede mogelijkheid om deregulering en decentralisatie een nieuw impuls te geven. Tegen die achtergrond betreurden zij het dat reeds zo lange tijd is verlopen sedert het tijdstip waarop provincies en gemeenten de gelegenheid werd geboden voorstellen te doen om regels van het Rijk buiten werking te stellen of taken van het Rijk over te nemen. De ruime mate waarin van deze mogelijkheid gebruik is gemaakt, verplichtte de rijksoverheid ertoe met voortvarendheid wettelijke belemmeringen weg te nemen. Deze leden realiseerden zich, dat de kabinetscrisis en de formatieperiode in belangrijke mate debet waren aan de vertraging, maar dat neemt niet weg dat de oorspronkelijke tijdsplanning, waarop gemeenten en provincies zich konden instellen, voorzag in plaatsing van de wet in het Staatsblad per 1 april 1989.

De leden van de G.P.V.-fractie konden in het algemeen wel instemmen met de toetsingscriteria. Wel vroegen zij aandacht voor wettelijke regelingen, welke kunnen worden beschouwd als een nationaal compromis. Zo werd terecht niet voorgesteld te gaan experimenteren met bepalingen in de Zondagswet. Als hierin al wijziging zou moeten komen, dan zou dit door de wetgever moeten worden beslist en niet op plaatselijk niveau.

Deze leden merkten voorts op, dat bij het mogelijk maken van experimenten moet worden overwogen of aan het einde van het experiment niet alleen in theorie, maar ook in de praktijk de weg terug nog zal openstaan. Indien daaraan wordt getwijfeld, moet ernstig worden

overwogen niet de weg van het experiment in te slaan, maar òf de bestaande situatie te handhaven, òf via wetswijziging een definitieve regeling te treffen.

Het lid van de R.P.F.-fractie had met belangstelling van dit wetsvoorstel kennisgenomen. Met de intentie ervan, te zoeken naar wegen waarlangs de bemoeienis van de Rijksoverheid op niet essentiële onderdelen van beleid kan worden verminderd, stemde hij van harte in. Hij noemde het daarom een goede zaak, dat het vorige en naar hij veronderstelde ook dit kabinet, bereid is positief in te gaan op voorstellen van gemeenten en provincies, die kunnen leiden tot vermindering van regelgeving of tot meer op de plaatselijke situatie toegespitste dienstverlening, waar een landelijk beleid niet om andere (beleids-)redenen geboden is. Een aantal van deze voorstellen, welke geen wetswijziging vereisen, zijn al eerder in uitvoering genomen. Zijn de eerste ervaringen daarmee positief?

Dat voor een aantal andere voorstellen de weg van het experiment is gekozen om de praktische uitwerking van een wijziging van de regelgeving te toetsen, kon dit lid billijken, evenals de gekozen juridische vormgeving. Ten slotte vroeg hij of na september 1989 nog afleveringen zijn verschenen van D'signaal, de nieuwsbrief over het D'project.

2. Artikelen

Algemeen

De leden van de S.G.P.-fractie vonden de inleidende zinsnede bij een aantal artikelen («in afwijking van artikel ... is dit artikel van toepassing op» enz.) minder gelukkig. Naar hun mening maakt deze zinsnede onvoldoende duidelijk dat het gaat om een afwijking van zowel de oorspronkelijke bepaling als van de gemeenten, respectievelijk provincies, waarop de bepaling betrekking heeft. Zij vroegen of het niet beter ware in de gevallen een vergelijkbare redactie te kiezen als bij artikel 7 is gedaan (artikel 87a, eerste lid), zo nodig aangevuld met de zinsnede «met afwijking van artikel ...».

Artikel 2

De P.v.d.A.-fractieleden wilden graag nadere verduidelijking over het begrip «minimumpakket». Betreft het hier een pakket experimenten die voor alle gemeenten gelden, of gaat het hier slechts om een minimum aantal experimenten. Zij wilden tevens vernemen of is gegarandeerd dat alle experimenten (door hoeveel gemeenten dan ook) ook werkelijk worden uitgevoerd. Zullen er ook gemeenten zijn die alle experimenten uitvoeren? Dat een minimumpakket «afgenomen» wordt, leek deze leden nog geen garantie dat een «enigszins representatief aantal gemeenten aan elk experiment deelneemt». Wat verstaat het kabinet trouwens onder een «enigszins representatief aantal gemeenten»?

Hoewel wordt gesteld dat het de bedoeling is dat een D'gemeente of een D'provincie zich niet tussentijds terugtrekt, vroegen de leden van de P.v.d.A.-fractie hoe het kabinet zal reageren op een tussentijdse terugtrekking.

De leden van de V.V.D.-fractie meenden dat de redactie van het tweede lid verbetering behoeft. Zoals het nu luidt zou het misverstand kunnen postvatten dat een besluit tot aanwijzing van een D'gemeente of D'provincie mede onder verantwoordelijkheid van het betreffende gemeente- of provinciebestuur wordt genomen. Dergelijke besluiten kent ons stelsel niet, zo veronderstellen zij. Het leek deze leden beter, in

plaats van woorden «in overeenstemming met» te gebruiken «op verzoek van» of «na overleg met». Ook blijktens de memorie van toelichting is het immers zo dat de minister van Binnenlandse Zaken – en hij alleen – het finale besluit tot aanwijzing neemt. Dat eerder de mede-overheid zich daartoe opwerpt doet daaraan niets af, zo stelden zij.

De leden van de G.P.V.-fractie meenden, dat in beginsel alle vijftien gemeenten voor selectie in aanmerking behoren te komen en dat spreiding en representativiteit daar binnen geen selectie criterium meer behoren te zijn.

Artikel 3

Het kabinet kiest bewust voor een experimenteerperiode van tweeënhalf jaar, en weet zich daarin gesteund door de Stuurgroep ontwikkelingsprojecten. Het noemt deze duur wel «het minimum». De leden van de P.v.d.A.-fractie verzochten om een nadere redengeving voor de bewuste keuze voor dit (absolute?) minimum. Zij wezen ook hier op het advies van de Raad voor het binnenlands bestuur, die deze periode als «wel erg kort» kwalificeert.

De P.v.d.A.-fractieleiden vroegen voorts de suggestie van de Rad voor het binnenlands bestuur in overweging te nemen om vooraf duidelijk te maken aan welke voorwaarden moet zijn voldaan om te kunnen spreken van een succesvol experiment. Hoewel ogenschijnlijk tegenstrijdig met de decentralisatie-gedachte, lijkt het in dit verband toch ook nuttig enkele hoofdlijnen aan de gemeenten mee te geven voor de inrichting van hun evaluatie-rapporten, om vergelijkingsmoeilijkheden en mogelijke tegenstrijdige conclusies zoveel mogelijk uit te sluiten. Deze leden verwezen in dit verband naar het Nader Rapport, waarin het kabinet zelf een aantal evaluatie-aandachtspunten opsomt.

De leden van de P.v.d.A.-fractie verzochten de staatssecretaris in te gaan op de suggestie om ook VNG en IPO in de gelegenheid te stellen de evaluatie-rapporten te beoordelen. Voorts viel het deze leden op dat rapportage aan de Kamer, alvorens het kabinet besluiten neemt over (aangepaste) landelijke invoering, dan wel terugkeer tot het oude regime, niet aan de orde is. Deze leden wilden hierover gaarne een nadere uitleg.

De leden van de V.V.D.-fractie vroegen waarom in dit artikel wordt gesproken van kabinetsstandpunt. De Grondwet kent als formeel orgaan slechts de regering. In onze wetgeving komt het begrip kabinet dan ook verder niet voor, zo meenden deze leden.

Voorts vroegen de leden van de V.V.D.-fractie waarom het derde lid van dit artikel geen sanctie bevat op termijnoverschrijding. Als de regering (in de woorden van het wetsvoorstel: het kabinet) zich niet aan de voorgeschreven termijn houdt – en dat is gezien de korte duur van het experiment en het interdepartementale karakter ervan heel wel denkbaar – dan kan voor de gemeenten en provincies wel degelijk de onwenselijke toestand van elkaar opvolgende en vervolgens weer aflopende verschillende rechtsregimes. Deze leden maakten zich daarover zorgen.

Ten slotte vroegen de leden van deze fractie of het wel redelijk is de beslissing over de werkingsduur van wettelijke bepalingen als bedoeld in het vierde lid over te laten aan ministers. Het kwam hun voor dat hiervoor de gebruikelijke delegatie aan de Kroon vereist is, vooral omdat anders geen ordentelijke publicatieprocedure plaatsvindt. Deze laatste is echter voor de kenbaarheid van de wet wezenlijk, zo stelden deze leden.

De leden van de G.P.V.-fractie waren van mening, dat de Kamer de mogelijkheid dient te hebben over het kabinetsstandpunt naar aanleiding

van de rapportages te spreken voor de formele einddatum van de experimenten. Kan de staatssecretaris dit toezeggen?

Artikel 4

De voorgestelde drie experimenten in het kader van de Gemeentewet kon de goedkeuring van de P.v.d.A.-fractieleden wegdragen. Zij verzochten de staatssecretaris evenwel aan te geven waarom niet tot meer experimenten is overgegaan. Juist de Gemeentewet kent vele toezichts- en goedkeuringsbepalingen, die een zware last leggen op de diverse bestuurslagen.

De leden van de S.G.P.-fractie konden op zich instemmen met de voorgestelde wijziging in de procedure voor de goedkeuring van begrotingswijzigingen, zoals verwoord in artikel 245aa Gemeentewet. Zij hadden geconstateerd dat het voorstel op dit punt zo veel mogelijk aansluit bij artikel 203 van de nieuwe Gemeentewet. Dit deed deze leden de vraag stellen wat de functie nog is van het voorgestelde experiment, indien toch reeds in een structurele wetswijziging wordt voorzien. Zij verwezen wat dit betreft naar het algemene gedeelte van hun bijdrage.

Deze leden vroegen overigens of de relatie tussen het derde en vierde lid van artikel 245aa gelijk is aan de verhouding tussen het eerste en tweede lid van het ontwerp-artikel 203. Het kwam deze leden ook voor dat het wenselijk zou zijn dat het in het vijfde lid genoemde mededeliingsvereiste behalve op het derde lid ook betrekking heeft op het vierde lid.

De leden van de G.P.V.-fractie stonden huiverig tegenover de wettelijke introductie van door de minister vast te stellen standaardverordeningen. Past dit wel bij een grotere decentrale verantwoordelijkheid voor de inhoud van belastingverordeningen? Mag worden aangenomen dat de VNG nauw betrokken zal zijn bij de formulering van de standaardverordeningen?

Artikelen 5 en 6

De leden van de P.v.d.A.-fractie constateerden, dat de voorgestelde wijziging van artikel 19 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening en van artikel 50 van de Woningwet van beperkte betekenis is. Voorgesteld wordt het aan gedeputeerde staten over te laten om te verklaren dat een verklaring van geen bezwaar niet vereist is indien ten minste aan twee in het wetsvoorstel genoemde voorwaarden is voldaan.

Deze leden verzochten de staatssecretaris aan te geven hoe vaak artikel 19 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening wordt gebruikt op grond van een voorbereidingsbesluit en hoe vaak op grond van een ter inzage gelegd bestemmingsplan. Kan de bewindsvrouw de in de memorie van toelichting gegeven duiding van «de geringe planologische betekenis» nader verduidelijken en daarbij tevens aangeven wie nu eigenlijk bepaalt wat «de geringe planologische betekenis» is? Dit laatste vroegen deze leden onder andere in het kader van mogelijke AROB-procedures.

Nu het onderhavige wetsvoorstel op 21 maart 1989 is ingediend bij de Tweede Kamer, verzochten deze leden nader te worden ingelicht over de uitkomst van de besprekingen over het experiment met artikel 19 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening tijdens het bestuurlijk overleg op 22 maart 1989.

De leden van de V.V.D.-fractie vonden het begrip «afwijking van geringe planologische betekenis» nog niet erg helder. Een project dat

bouwkundig interessant of fors is, zoals bij voorbeeld een benzinstation, kan toch best planologisch van geringe betekenis zijn, omdat het op een enkel perceel komt te staan dat overigens een vergelijkbare bestemming heeft. Zo merkten deze leden op met referentie aan de dialoog tussen het kabinet en de Raad van State in het advies respectievelijk het Nader Rapport. Zij achtten competentie-geschillen tussen de betreffende gemeenten en provincies over dit begrip niet uitgesloten en vroegen de staatssecretaris de formulering van deze bepaling in dit licht nog eens te bezien.

Het voorgestelde vijfde lid van artikel 19 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening riep nog een aantal vragen op bij de leden van de D66-fractie. In het genoemde lid worden twee minimumvereisten gesteld voor het afzien door gedeputeerde staten van de verklaring van geen bezwaar. Aan die twee minimumvereisten kunnen gedeputeerde staten echter zelf nog nadere voorwaarden toevoegen. De leden van de D66-fractie vroegen of deze nadere voorwaarden slechts in algemene zin kunnen worden gesteld of dat het college van gedeputeerde staten bij ieder zich voordoend geval nadere voorwaarden kan stellen. Vooral in dat laatste geval vroegen deze leden of men in dat geval nog wel kan spreken van decentralisatie, of van een vereenvoudiging van de procedure.

Ook vroegen de leden van de D66-fractie waaruit de noodzaak voortvloeit om gedeputeerde staten de mogelijkheid te geven tot het stellen van nadere voorwaarden. In de memorie van toelichting hadden deze leden hiervoor geen motivering kunnen vinden.

Het was de leden van de D66-fractie voorts opgevallen dat in de eerste aflevering van het D'signaal, van mei 1989, ook melding wordt gemaakt van het experiment met artikel 19 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening. De conclusie uit het bestuurlijk overleg uit het D'project van 22 maart 1989 was dat de D'gemeenten zelf kunnen bepalen wat «van geringe planologische betekenis» wordt beschouwd. Deze leden vroegen hoe deze conclusie zich verhoudt tot de kennelijk ongelimiteerde bevoegdheid van gedeputeerde staten tot het stellen van nadere voorwaarden? Zou het hierdoor feitelijk zo kunnen zijn dat gedeputeerde staten, door middel van het stellen van nadere voorwaarden, uiteindelijk zelf in incidentele gevallen kunnen bepalen wat «van geringe planologische waarde is»?

Inmiddels is ook de verzamelwet met betrekking tot die voorstellen uit het D'project, die meteen landelijk worden ingevoerd, bij de kamer ingediend. Ook in dat wetsvoorstel wordt wijziging van artikel 19a van de Wet op de Ruimtelijke Ordening voorgesteld. Kan nader worden aangegeven hoe deze wijziging zich verhoudt tot de wijziging van het desbetreffende artikel in het kader van het experiment D'gemeenten?

Uit de toelichting blijkt dat het college van gedeputeerde staten zelf nadere voorwaarden kan toevoegen, wanneer het wil afzien van het toezicht op het verlenen van vrijstelling ingevolge artikel 19 Wet op de Ruimtelijke Ordening. Het lid van de R.P.F.-fractie vroeg of deze bevoegdheid is vervat in de woorden «indien ten minste». Verder zou hij graag worden geïnformeerd over de ratio van de voorwaardenstellende bevoegdheid van het college. Aan welke voorwaarden wordt gedacht? Schept die bevoegdheid geen onnodige onduidelijkheid? Zullen de voorwaarden voor alle gemeenten in de D'provincie gelijk zijn?

Artikel 7

De leden van de C.D.A.-fractie hadden zich enigszins verbaasd over artikel 7 van het wetsvoorstel. In wetsvoorstel 20 985 tot wijziging van de Wet geluidhinder is de ontheffingsbevoegdheid reeds in algemene zin

gedecentraliseerd. Dat geldt uiteraard ook voor de D'gemeenten. Deze leden verwezen naar hun bijdrage voor het eindverslag over dat wetsvoorstel. Zij wensten een nadere onderbouwing van het opnemen van een nieuw artikel 87a in de Wet geluidshinder via het onderhavige wetsvoorstel. Dit artikel heeft tot gevolg dat de D'gemeenten zichzelf ontheffing kunnen verlenen zonder toetsing door gedeputeerde staten. De leden van de C.D.A.-fractie meenden dat hier toch veel meer sprake lijkt te zijn van een volledige vrijstelling dan van decentralisatie van de ontheffingsbevoegdheden. Dit achtten zij niet in overeenstemming met het systeem van de Wet geluidshinder. Voorts was het hun opgevallen dat artikel 84 van de Wet geluidshinder, waarnaar in het onderhavige wetsvoorstel wordt verwezen, in de gewijzigde Wet geluidshinder zal komen te vervallen, hetgeen een aanpassing van het wetsvoorstel D'gemeenten noodzakelijk maakt. Hierbij gingen deze leden er vanuit dat de gewijzigde Wet geluidshinder eerder in werking zal treden dan de Wet D'gemeenten/D'provincies.

De leden van de P.v.d.A.-fractie konden zich vinden in het experiment in het kader van de vaststelling van hogere waarden binnen zones langs wegen. Zij gingen er daarbij vanuit dat ook de D'gemeenten een zorgvuldig beleid zullen voeren, waarbij de hogere waarde slechts wordt vastgesteld na zorgvuldige afweging van de alternatieven, en gehoord de betrokken belanghebbende.

Met het oog op democratische besluitvorming en controle, stelden deze leden de vraag waarom is gekozen voor een delegatiemogelijkheid aan burgemeester en wethouders.

Het voorgestelde artikel 7 riep bij de D66-fractie vanuit milieuoverwegingen nog een aantal vragen op. Indien deze leden het goed hebben begrepen, is artikel 7 er op gericht om de aangewezen D'gemeenten de bevoegdheid in handen te geven zichzelf vrijstelling te verlenen voor hogere geluidwaarden. Krijgt de ontheffing hogere geluidwaarden hierdoor niet een al te routinematig karakter, zo vroegen deze leden? Wat zijn de garanties dat bij het zoeken naar bouwlocaties de normen, zoals vastgelegd in de Wet geluidshinder, niet al te snel terzijde worden geschoven?

Ook vroegen de leden van de D66-fractie hoe het voorgestelde artikel 7 zich verhoudt tot het door de minister van volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en milieubeheer gesignaleerde vraagstuk met betrekking tot het al te veelvuldig verlenen van vrijstelling voor hogere geluidwaarden binnen de huidige daarvoor geldende regelgeving. Deze leden hadden zelfs begrepen dat de minister overweegt daarom te komen tot een quotering van het aantal te verlenen vrijstellingen.

Dit riep bij deze leden overigens de meer algemene vraag op of er geen reden is voor een meer algemene herbezinning op de normen?

De leden van de S.G.P.-fractie wezen met betrekking tot het voorgestelde experiment, waarbij de bevoegdheid tot het vaststellen van hogere geluidwaarden wordt overgelaten aan het gemeentebestuur, op het uitgangspunt van de Wet geluidshinder dat in de betreffende besluitvormingsprocessen het geluidsaspect zo vroeg mogelijk wordt ingebracht. Zij vroegen of dit uitgangspunt door de voorgestelde bevoegdheidsverdeling niet wordt losgelaten.

Deze leden erkenden dat het milieubesef de laatste tijd ook bij de gemeenten sterk is toegenomen. Niettemin achtten zij het belang van het milieu, in dit geval in het bijzonder het geluidsaspect, en de mede met het oog daarop gehanteerde bevoegdheidsverdeling te groot om hiervan af te wijken.

Met de voorgestelde artikelen 1a en 1b van het in de Algemene Bijstandswet in te voegen hoofdstuk Vb wordt meer beleidsruimte geboden aan gemeenten (colleges van B en W). De leden van de P.v.d.A.-fractie konden zich hierin vinden. Zij konden zich eveneens vinden in de vereenvoudiging aangaande het domicilie van personen. Zij hoopten dat de beoogde vereenvoudiging ook in werkelijkheid zich zal voordoen, omdat – zoals de gegeven voorbeelden al doen vermoeden – vele verschillende situaties zich kunnen voordoen. Deze leden vroegen de staatssecretaris daarom de voorbeelden uit te breiden in die zin dat de verschillen met het huidige regime duidelijk kunnen worden gemaakt.

De leden van de P.v.d.A.-fractie waren zeer benieuwd naar de uitwerking van het voorgestelde artikel 81f, eerste lid. Zij waren voorstander van dusdanige deregulering dat meer tijd vrijkomt voor activiteiten van de betrokken organen die directer op de (her)inschakeling in het arbeidsproces zelf zijn gericht. Wel vroegen zij of wellicht niet moet worden overwogen onderlinge informatiestromen (naar en van het arbeidsbureau bij voorbeeld) te institutionaliseren, daar anders de situatie zich kan voordoen dat iemand door het arbeidsbureau wordt opgeroepen in het kader van arbeidsmarktmaatregelen, terwijl dat arbeidsbureau niet op de hoogte is van gestelde voorwaarden die strekken tot inschakeling in het arbeidsproces.

Het experiment dat dient om de verplichting tot instelling van afzonderlijke commissies te vervangen door de verplichting tot instelling van één commissie, juichten de P.v.d.A.-fractie leden toe.

De leden van de V.V.D.-fractie achtten het gebruik van het begrip «domicilie» in het voorgestelde artikel 81e Algemene Bijstandswet niet fraai, nu in het Burgelijk wetboek en in de andere artikelen van de Algemene Bijstandswet wordt gesproken van (vaste) woonplaats.

De leden van deze fractie begrepen voorts niet waarom in het kader van deze wet de tot nu toe facultatieve adviescommissie imperatief worden voorgeschreven. Hier is sprake van regulering in plaats van deregulering, zo merkten zij op. Zij vroegen het kabinet het facultatieve karakter van deze bepalingen te herstellen.

Met betrekking tot de vereenvoudigingsvoorstellen in de Algemene Bijstandswet (ABW) stond het R.P.F.-fractielid stil bij de domiciliebepalingen. In plaats van de «bevind»-gemeente zal de vaste woonplaats van een bijstandsaanvrager bepalend zijn voor de gemeente van bijstand. In dit verband vroeg het lid van de R.P.F.-fractie of in het verleden gebruik is gemaakt van de in artikel 19 ABW gegeven bevoegdheid tot aanwijzing van gemeenten, waarin inrichtingen zijn gelegen. Zo neen, wat is daarvan de reden? Dit lid voorzag dat als gevolg van een veranderde domiciliebepaling zich financiële verschuivingen tussen gemeenten kunnen voordoen, in het bijzonder ten laste van gemeenten waarin meer dan één instelling is gevestigd. Op welke wijze denkt de staatssecretaris met die verschuivingen om te gaan? Is zij bereid, indien de noodzaak op grond van omvangrijke financiële lasten zich mocht voordoen, de betreffende gemeente(n) voor de duur van het experiment daarvoor te compenseren? Kan voorts worden medegedeeld waarom bewust van een formeel voorschrift inzake doorzending van de bijstandsaanvraag is afgezien?

Het niet langer van toepassing doen zijn van artikel 31 ABW en de eventuele voordelen daarvan zag dit lid graag met praktische voorbeelden toegelicht. Op welke wijze kan een sociale dienst zich directer op de (her)inschakeling in het arbeidsproces zelf inrichten? In de toelichting wordt gesproken over de onderdelen d en e van artikel 76

ABW. Hij veronderstelde dat dit de wettekst betreft, zoals die aan de Raad van State is voorgelegd en nadien in onderdeel d is samengevoegd.

Artikel 11

De leden van de fractie van de P.v.d.A. hadden met instemming kennis genomen van dit artikel. Zij waren van mening dat het lokaal bestuur voldoende in staat moet worden geacht om dit soort zaken onder eigen verantwoordelijkheid te besturen. Zij konden evenwel niet nalaten te vragen in hoeverre de voorgestelde toegenomen beleidsvrijheid ten aanzien van ontheffingen op een aantal terreinen zich verhoudt tot het landelijk te voeren alcoholmatigingsbeleid. Wat kan de uitkomst zijn van het nagaan in hoeverre en onder welke omstandigheden het gemeentelijk beleid afwijkt van het rijksbeleid, door het Staatstoezicht op de volksgezondheid.

De leden van de V.V.D.-fractie waren niet erg ingenomen met de verplichting voor de betreffende gemeenten om alle relevante besluiten toe te zenden aan de inspectie. Dat werkt bepaald niet deregulerend, zo meenden zij. Een – eventueel periodiek – verslag kwam hun veel beter voor. Zij vroegen de staatssecretaris hierop in te gaan.

Artikel 12

De tot de C.D.A.-fractie behorende leden hadden reeds eerder te kennen gegeven overwegende bezwaren te hebben tegen ontheffingsbevoegdheden in relatie tot de Winkelsluitingswet. Thans is vooral van belang de poging van het kabinet alle betrokkenen bij de openstelling van winkels tot een gezamenlijk standpunt te brengen. Een belangrijke voorwaarde om tot een succesvol overleg te komen is, dat wetsvoorstellen niet (verder) worden behandeld indien nog geen gezamenlijk standpunt bestaat.

Het kabinet heeft, bij monde van de minister van Economische Zaken bij zijn begrotingsbehandeling in de UCV van 11 december 1989, aangegeven hieraan aandacht te zullen besteden. Op welke wijze wordt hieraan uitvoering gegeven? Ten slotte verwezen deze leden naar hun schriftelijke inbreng ten aanzien van het Wetsvoorstel herziening van de Gemeentewet (Kamerstuk 19 403) waarbij deze leden de principiële vraag aan de orde stelden of voornoemde ontheffingsbevoegdheden wel kunnen worden overgelaten aan de decentrale wetgever?

De leden van de P.v.d.A.-fractie hadden met instemming kennis genomen van de voorgenomen experimenten op het terrein van de winkelsluiting. Juist op dit gevoelige terrein lijken experimenten het juiste model om de weg te bereiden naar definitieve besluitvorming, zo kwam het deze leden voor. Zij vroegen de staatssecretaris naar een reactie op de opmerkingen uit het veld dat bij volledige vrijheid van de ondernemers enkele bevoegdheden aan de gemeenten worden ontnomen; decentralisatie van het winkelsluitingsregime naar de ondernemers leek deze leden een vreemde eend in de bijt van maatregelen ter vergroting van de gemeentelijke beleidsvrijheid.

De beleidsruimte die gemeenten wordt geboden om van de landelijke verboden van de Winkelsluitingswet 1976 vrijstelling of ontheffing te verlenen past daarentegen zeer wel in het D'project, zo meenden de P.v.d.A.-fractie leden. Zij achtten dit experiment als één van de weinige een goed voorbeeld van de strekking van het D'project.

Zij waren tevens te spreken over het voornemen om in het kader van dit wetsvoorstel de mogelijkheid te openen om winkels op zondag open te stellen. Zij stelden evenwel de vraag wie hier bevoegd is. Zijn de

ondernemers ook hier vrij zelf te beslissen hun winkels open te stellen of moet de gemeenten toestemming verlenen?

Deze leden wilden het kabinet de volgende casus ter bespreking voorleggen. Een platenzaak stelt zijn winkels op zondag open. Ter promotie van zijn «plaat van de week» wordt – zoals ook op andere dagen – deze muziekdrager in de zaak ten gehore gebracht, zodanig passanten op straat op die plaat attent worden gemaakt. De leden van de P.v.d.A.-fractie vroegen of dit nog valt onder «normale uitoefening van de detailhandel op zondag» die niet zal «behoeven te leiden tot verstoring van de openbare rust in de zin van de Zondagswet».

De leden van de V.V.D.-fractie hadden met belangstelling kennis genomen van de voorgestelde experimentele deregulering van de Winkelsluitingswet. Voorshands waren zij van mening dat het voorgenomen experiment een belangrijke bijdrage kan leveren aan de verdere besluitvorming over deze materie. Bij de openbare behandeling van het voorliggende wetsvoorstel stelden zij zich voor hun standpunt nader onder woorden te brengen.

Het voorgestelde artikel 12 is ongetwijfeld het meest substantiële onderdeel van dit wetsvoorstel. Dit artikel was voor een aantal fracties ook de aanleiding om het wetsvoorstel na de val van het kabinet in mei 1989 controversieel te verklaren.

De leden van de D66-fractie hadden een experiment op dit terrein ten zeerste toegejuicht. Het verruimen van de winkelopeningstijden is door deze leden reeds jaren lang ter discussie gesteld. Helaas heeft dit tot nu toe niet tot besluitvorming geleid. Een experiment zou de hier ontstane inpassen kunnen doorbreken.

In dat kader vroegen deze leden of het in gang zetten van dit experiment betekent dat iedere nieuwe wettelijke regeling voor de winkelsluitingstijden, bij voorbeeld zoals voorgesteld in wetsvoorstel 20 980, voorlopig, althans voor de duur van dit experiment, van de baan is?

De leden van de S.G.P.-fractie stonden zonder meer afwijzend tegenover het voorgestelde experiment met de regeling van de Winkelsluitingswet. Vooral de, afgezien van de 52-uur-grens, onbeperkte mogelijkheid tot openstelling van winkels, zelfs op zon- en feestdagen, stuitte bij hen op zeer zwaarwegende principiële en praktische bezwaren. Zij wezen daarbij, zonder in dit kader diepgaand op de verschillende bezwaren in te gaan, op het belang van de zondagsrust en de daarmee in verband staande zondagsheiliging en het algemeen belang van regelmatige werk- en rusttijden. Ook overigens vreesden deze leden een verstoring van de rust op zondag als winkels, shows, beurzen en dergelijke hun deuren zouden openen. Deze leden waren dat ook van mening dat het wetsvoorstel zich op dit punt niet verdraagt met de Zondagswet. In het bijzonder aan de daar gehanteerde tijdgrens van 13.00 uur en het in artikel 6 genoemde noodzakelijkheids criterium wordt hier geen recht gedaan, zo stelden deze leden.

De leden van de S.G.P.-fractie wezen er verder op dat, ondanks de korte duur van het experiment, ernstige verstoringen moeten worden gevreesd van de verhoudingen tussen D'gemeenten en D'provincies en van de concurrentieverhoudingen in de detailhandel. Ten slotte wezen deze leden er op dat dit experiment de doelstelling van het wetsvoorstel en het decentralisatie- en dereguleringsbeleid overschrijdt. Zij kregen namelijk sterk de indruk dat het hier veeleer een experiment met betrekking tot openstellingstijden en winkelgedrag betreft dan een D'experiment. De laatste volzin van de memorie van toelichting laat hier geen misverstand over bestaan.

De leden van de G.P.V.-fractie hadden met verbazing en afwijzing kennis genomen van het voorstel ook de winkelsluiting op zondag onder de experimenteermogelijkheid te brengen. Verbaasd waren zij hierover omdat de staatssecretaris op eerdere vragen van deze fractie te kennen had gegeven dat de zondagsluiting ongemoeid zou worden gelaten. Zij wezen dit onderdeel van het wetsvoorstel af omdat hiermee inbreuk wordt gemaakt op wat kan worden beschouwd als een nationaal compromis tussen handhaving van de openbare rust op zondag en de wens van een deel van de bevolking ook op zondag inkopen te kunnen doen. In die zin is er wel degelijk sprake van een relatie van de Zondagswet.

Het was volgens deze leden ook een illusie te menen dat de individuele ondernemer in de praktijk de vrijheid heeft te kiezen of hij op zondag zijn winkel zal openstellen. Concurrentieoverwegingen, waarbij onder omstandigheden het voortbestaan van de onderneming in het geding kan zijn, staan dat tegenover religieuze en sociale overwegingen. De Winkelsluitingswet is er juist voor om zulke overwegingen op plaatselijk vlak te voorkomen.

Het lid van de R.P.F.-fractie verklaarde zich een apart tegenstander van het opnemen in dit wetsvoorstel van een experimenteerartikel inzake de Winkelsluitingswet. Zoals uit eerdere debatten in de Tweede Kamer is gebleken, levert alleen al discussie over de mogelijkheid van avondwinkels scherpe tegenstellingen op. Het onderhavige voorstel gaat nog veel verder, landelijk geldende beperkingen van winkelsluitingstijden van winkels worden terzijde gesteld, terwijl voor de in artikel 7 en 8 van de Winkelsluitingswet 1976 geregelde vormen van detailhandel geen enkele tijdsbeperking zal gelden. Zowel met het oog op de belangen van de werknemers in de detailhandel als met betrekking tot een opnieuw verdergaande commercialisering van de zondag wees het lid van de R.P.F.-fractie deze voorstellen af. Hij verzocht de staatssecretaris derhalve dit artikel uit het wetsvoorstel te schrappen.

De voorzitter van de commissie,
Hennekam

De griffier van de commissie,
Van der Windt

A. Aanwijzingen voor de wetgevingstechniek

1. Het verdient aanbeveling in de hieronder vermelde artikelen de (toekomstige) aanduiding van het Staatsblad van het onderhavige voorstel van wet te plaatsen. Nu dit Staatsbladnummer op dit moment nog niet bekend is kan met de volgende aanduiding worden volstaan:

(Stb. ....). (aanwijzing 32)

- artikel 4, onderdeel A, artikel 245aa, eerste lid;
- artikel 5, onderdeel A, artikel 19, vijfde lid;
- artikel 6, onderdeel 50, twaalfde lid;
- artikel 7, artikel 87a, eerste lid;
- artikel 8, artikel 81e;
- artikel 9, onderdeel A, artikel 33a, eerste lid;
- artikel 10, onderdeel A, artikel 12, vierde lid;
- artikel 11, artikel 85a, eerste lid;
- artikel 12, artikel 15a, eerste lid.

2. In artikel 6, aanhef, moet «(Stb. 1962, 287)» worden vervangen door: (Stb. 1964, 222). (aanwijzing 32)

3. In artikel 7, aanhef, moet «(Stb. 1977, 99)» worden vervangen door: (Stb, 1979, 99). (aanwijzing 32)

4. In artikel 9, aanhef, moet «(Stb. 1986, 565)» worden vervangen door: (Stb. 1987, 92). (aanwijzing 32)

B. Redactionele opmerkingen

1. In artikel 1, onderdelen a, b en c, moet de punt aan het slot telkens worden vervangen door een puntkomma.

2. In artikel 5, onderdeel A, aanhef, kan «na het vierde lid» vervallen.

3. In artikel 5, onderdeel A, artikel 5, moet na «ten minste» een dubbele punt worden geplaatst.

4. In artikel 5, onderdeel A, artikel 5, onderdeel a, moet na «gelegd» een komma worden geplaatst.

5. In artikel 5, onderdeel A, artikel 5, onderdeel b, moet na «bestemingsplan» een punt worden geplaatst.

6. In artikel 5, onderdeel B, aanhef, kan «na het elfde lid» vervallen.

7. In artikel 5, onderdeel C, aanhef, kan «na het elfde lid» vervallen.

8. In artikel 5, onderdeel C, artikel 46, twaalfde lid, moet na «ten minste» een dubbele punt worden geplaatst.

9. In artikel 5, onderdeel C, artikel 46, twaalfde lid, onderdeel a, moet na «gelegd» een komma worden geplaatst.

10. In artikel 6, artikel 50, twaalfde lid, moet na «ten minste» een dubbele punt worden geplaatst.

11. In artikel 6, artikel 50, twaalfde lid, onderdeel a, moet na «gelegd» een komma worden geplaatst.

12. In artikel 7, artikel 87a, tweede lid, moet «Gedeputeerde Staten» worden vervangen door: Gedeputeerde staten.

13. In artikel 7, artikel 87a, tweede lid, moet «bij» worden vervangen door: hij.

14. In artikel 12, artikel 15a, derde en vierde lid, moet de puntkomma aan het slot telkens worden vervangen door een punt.

C. Overige opmerkingen

1. In artikel 13 zou «tweede» kunnen vervallen, welk woord is ontleend aan een eertijds bij de inwerkingtreding van algemene maatregelen van bestuur gebruikte formulering, die gebaseerd was op de inmiddels door de Bekendmakingswet (Stb. 1988, 18) ingetrokken wet van 26 april 1852, Stb. 92 (gewijzigd bij de wet van 23 juni 1893, Stb. 11). De in dit wetsvoorstel gebruikte formulering is dus achterhaald. Er kan beter gekozen worden voor een standaardformulering.